

Projektplan Miljösamverkans delprojekt Enskilda avlopp 2014

9 april 2014

Bakgrund

Enskilda avlopp med bristfällig funktion kan leda till påverkan på miljön och människors hälsa. För låg retention av näringsämnen kan leda till övergödning och därmed enskilt eller tillsammans med till exempel lantbruk och skogsbruk leda till övergödning av sjöar och vattendrag. Patogener från avlopp som inte elimineras kan orsaka smittspridning. Både enskilda och andra typer av avlopp kan också påverka måluppfyllelsen för framförallt några av miljö kvalitetsmålen; Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag och Grundvatten av god kvalitet. Även miljömålet God bebyggd miljö kopplar till hanteringen av avlopp.

I Västerbotten finns det uppskattningsvis drygt 30 000 enskilda avlopp. Inventeringstakten av avloppens funktion kopplat till ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv är låg, omkring 1-2 % per år. I HaV:s förslag på hållbar åtgärdstakt nämns en 5 %-ig inventeringstakt. Det finns ett mörkertal vad gäller antalet, och en fullständig bild över antalet avlopp och även dess status saknas. Troligen är mörkertalet större vad gäller BDT-avlopp än BDT+WC-avlopp.

Från miljöförvaltningarnas sida finns önskemål om ökad samsyn kommunerna emellan. Detta gäller både prövning och tillsyn. Det finns också ett önskemål kring en gemensam metodik för inventering av enskilda avlopp. Därutöver anser miljöförvaltningarna att det finns ett behov av att utveckla kunskapen om vissa juridiska aspekter, framförallt kopplat till åtgärder och krav som kan ställas på gamla avlopp eller avlopp med bristfällig funktion.

Miljöförvaltningarna anser även att det finns ett behov av en ökad kunskap hos entreprenörer som anlägger enskilda avlopp.

Under 2010 genomfördes ett projekt om enskilda avlopp i Västerbottens och Norrbottens län. Ett vägledningsmaterial riktat till handläggare och ett informationsmaterial riktat till verksamhetsutövare togs fram inom ramen för det projektet. Materialet är fortfarande aktuellt och nuvarande projekt bör inkludera och komplettera det materialet, inte upprepa sådant som gjordes då.

Under 2014 utlyser Havs- och vattenmyndigheten medel för att arbeta med innovativa metoder för småskaliga reningstekniker bland annat vad gäller retention och smittskydd. Tillsammans med

forskare på Luleå tekniska universitet kommer Miljösamverkan att finnas med på två ansökningar om medel. Det ena projektet handlar om att utveckla och förfina den tekniköversikt som togs fram 2010, det andra projektet om att utveckla en passiv mätmetod för fosfor i utgående avloppsvatten.

Syfte och mål

Syftet är att ta fram en kommundemensam metodik vad gäller inventering av enskilda avlopp samt samsyn vad gäller bedömning, förelägganden och krav på anläggningars funktion. Denna bör också inkludera tidsperspektiv och ett gemensamt synsätt för eventuella dispenser. Projektet ska när det är avslutat ha bidragit till att entreprenörer i länet har bättre kunskaper vad gäller anläggande av små avlopp i syfte att skydda miljön och människors hälsa.

Projektet är ett kunskapsprojekt, det är också en fortsättning på det projekt om små avlopp som genomfördes i Västerbottens och Norrbottens län 2010.

Projektet ska bidra till uppfyllelse av miljösamverkans effektmål; ökad kvalitet i myndighetsutövningen och ökad kompetens hos verksamhetsutövare.

Projektet ska resultera i en slutrapport vilken inkluderar ett utbildningsmaterial till entreprenörer och ett handläggarstöd till tillsynsmyndigheter. Under projektet ska en utbildning riktad till entreprenörer genomföras samt en träff för handläggare på kommunerna. Tidigare (2010) framtaget material bör inkluderas i den slutliga sammanställningen.

Juridiska aspekter som särskilt bör studeras:

- Vad gör man efter att förbudsdatum för ett enskilt avlopp har passerats?
- Vilka krav kan ställas vid föreläggande?
- När ska man förelägga? Ska man förelägga, förelägga med vite eller förbjuda? Vad är bäst vid vite, engångsbelopp eller löpande belopp?
- BDT-avlopp, vilka krav kan man ställa på dem?
- Kan man förelägga gamla anläggningar? Vid vilken ålder på ett enskilt avlopp kan man ställa krav på åtgärder?
- Kan man ställa nya krav vid hög skyddsnivå om ett avlopp fungerar?

Målgrupper för projektet är handläggare vid kommuner och länsstyrelsen i Västerbottens län samt entreprenörer i Västerbottens län.

En projektwebbsida upprättas på den sharepoint-plats som Miljösamverkan använder sedan tidigare. Projektet kommuniceras externt via Miljösamverkans publika webbplats

http://www.miljosamverkanvasterbotten.se/?page_id=2071

Aktiviteter

Vad	När klart	Huvudansvarig
Upprätta sida för projektet i på länsstyrelsens plattform i Sharepoint	April	Mikael
Ev. ansöka om projektmedel En första kontakt har tagits med Annelie Hedström, LTU 140402. Ytterligare information om medlen har fått av Åsa Gunnarsson, HaV 140402.	11 april	Lisa, Mikael
Se över och sammanställa relevanta regler (aktuella lagparagrafer) som ligger till grund för bedömning vid ärenden om enskilda avlopp / revidera, komplettera påbörjad sammanställning nedan. Ta fram eventuella relevanta domar inom detta område.	April	Emmy
Se över och ev. uppdatera tidigare väglednings- och informationsmaterial	Sept	Ulla
Ev. utveckla tekniköversikt	Maj-sept	Luleå tekniska universitet, projektgrupp är referensgrupp
Utveckla gemensam inventeringsmetodik, beskriva den och ta fram kommungemensamma checklistor. Samla exempel, mallar, undersöka metoder i flera kommuner	Juni	Pernilla
Ev. projekt om att utveckla passiv provtagare vad gäller fosfor i utgående och renat avloppsvatten		Luleå tekniska universitet i samverkan Miljösamverkan och Umeå kommun (Ulla A)
Precisera juridiska frågeställningar och Undersöka juridiska aspekter på frågeställningar (Avloppsguiden, HaV etc., befintlig vägledninglitteratur från myndigheter och ev andra miljösamverkan)	Sept	Erika, Emmy, Mikael
Ta fram utbildningsmaterial (målgrupp entreprenörer)	Aug	Ulla + Lisa
Utbildning entreprenörer. Miljöpåverkan, skydds krav, riktlinjer och bedömningar, hur TM vill att ett ansökningsärende ska gå till (ärendegång) mm.	September	Projektgruppen

miljösamverkan

västerbotten

Kommunicera vad som är på gång samt kommande uppdaterat och framtaget material till alla kommuner	Löpande	Lisa
Temadag om projektresultat till miljöhandläggare. Ev även diskussioner under denna dag.	Oktober (ev. November)	Projektgruppen
Sammanställa projektet och skriva slutrapport	Oktober	Lisa och projektgruppen

Relevant lagstiftning

Miljöbalken (1998:808) 2 kap

2§ Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Miljöbalken (1998:808) 9 kap

1 § Med miljöfarlig verksamhet avses

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten,
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

2 § Med avloppsvatten avses

1. spillvatten eller annan flytande orenlighet,
2. vatten som använts för kylning,
3. vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för en viss eller vissa fastigheters räkning, eller
4. vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats.

3 § Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

4 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön, får regeringen för en viss del av landet meddela föreskrifter eller beslut om förbud mot att

1. släppa ut avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar, eller
2. lägga upp fasta ämnen.

Detta gäller om sådan verksamhet kan leda till att vattenområden, marken eller grundvattnet kan förorenas eller på annat sätt påverkas menligt.

5 § För att skydda människors hälsa eller miljön får regeringen, om det framstår som mer ändamålsenligt än beslut i enskilda fall, också i andra fall än som avses i [4 §](#) i fråga om miljöfarlig verksamhet meddela föreskrifter om förbud, skyddsåtgärder, begränsningar och andra försiktighetsmått. Sådana föreskrifter får också meddelas för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden. Om det finns särskilda skäl, får regeringen bemyndiga en myndighet att meddela sådana föreskrifter.

Om det behövs, får regeringen meddela föreskrifter om sådana försiktighetsmått som går utöver vad som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen eller andra internationella åtaganden.

7 § Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Regeringen får föreskriva att det skall vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts inrätta eller ändra sådana avloppsanordningar eller andra inrättningar.

Regeringen får överlåta åt kommunerna att meddela föreskrifter enligt [andra stycket](#).

Miljöbalken 26kap 19§

”Den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön skall fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Den som bedriver sådan verksamhet eller vidtar sådan åtgärd skall också genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön. Den som bedriver sådan verksamhet skall lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om kontrollen”

Miljöbalken 26kap 22§

22 § Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för

människors hälsa. Om det är lämpligare, får tillsynsmyndigheten i stället besluta att en sådan undersökning ska utföras av någon annan och utse någon att göra undersökningen.

Om inte annat följer av 22 b § 2, ska den som är skyldig att utföra undersökningen ersätta kostnaderna för en undersökning som någon annan utsetts att göra med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

Beslut om undersökning får förenas med förbud att överlåta den berörda fastigheten eller annan egendom till dess undersökningen är slutförd. Lag (2010:1542).

Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 12-14§, 19§

Naturvårdsverkets allmänna råd [till 2 och 26 kap. miljöbalken och 12-14 och 19 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd] om små avloppsanordningar för hushållspillvatten;

http://www.naturvardsverket.se/Documents/foreskrifter/nfs2006/nfs_2006_7.pdf

Små avloppsanläggningar, handbok 2008:3 till allmänna råd

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-0153-7.pdf>

FVE

LAV

VFF Vattenförvaltningsförordningen